Pracovná skupina pre Spoločnú poľnohospodársku politiku (SPP), 18. októbra 2021

Okrúhly stôl o národných strategických plánoch SPP

Európska komisia zahájila prípravu sekundárnej legislatívy, ktorá sa však formálne nedá prijať pred oficiálnym zverejnením základného legislatívneho aktu v Úradnom vestníku. Sekretariát 15. 10. zaslal Komisii a všetkým členským štátom list k návrhu vykonávacieho nariadenia, ktoré sa týka obsahu národných strategických plánov SPP. V liste odmieta zahrnutie kvantifikovaných cieľov stratégie F2F do obsahu strategických plánov bez toho, aby bolo vykonané riadne posúdenie ich dopadov. Sekretariát postup Komisie označuje za neakceptovateľný a plánuje poslať ďalší list útvarom Komisie.

V diskusii AT reprezentant podporil prístup C-C, FR reprezentant upozornil, že okrem posielania listov Komisii, musia aj členské organizácie pracovať na národných úrovniach.

Ďalej upozornil na tému použitia dát v poľnohospodárstve – tie by mali zostať pod kontrolou poľnohospodárov a nemali by sa zneužívať (najmä neziskovými organizáciami).

Pripomienku podporil DE zástupca a sekretariát uviedol, že vlastníctvo dát je veľmi dôležité a prebieha o nich mnoho politických diskusií. V rámci stratégie F2F Komisia oznámila, že navrhne zmeny nariadenia o štatistike pesticídov, ďalej navrhne právne predpisy na premenu dátovej siete poľnohospodárskeho účtovníctva (FADN) na dátovú sieť poľnohospodárskej udržateľnosti (FSDN) s cieľom zhromažďovať údaje na úrovni fariem. V dňoch 28. a 29. 10. usporiada Komisia špecializovaný seminár a na začiatku roku 2022 pripravuje konferenciu, ktorá bude predchádzať legislatívnemu návrhu. Okrem toho už v roku 2018 prijala nariadenie (EÚ) 2018/1091 o štruktúre poľnohospodárskych podnikov, následne 2. 2. 2021 bol predložený nový legislatívny návrh o štatistike poľnohospodárskych vstupov a výstupov (SAIO) s cieľom zlepšiť kvalitu, porovnateľnosť a súdržnosť európskej poľnohospodárskej štatistiky. Parlament hlasoval o svojej správe 11. 10. 2021, podľa sekretariátu výsledná správa nie je až taká negatívna, ale je viditeľný trend požadovať od poľnohospodárov stále viac a viac údajov a tie publikovať verejne.

Sekretariát ďalej predstavil prehľad odpovedí členských organizácií v dotazníku k procesu príprav jednotlivých strategických plánov. Celkovo obdržal 11 odpovedí z 10 štátov (DK, DE, SK, AT, BE, IT, SE, ES, GR, IE).

(Celá prezentácia je priložená v samostatnej prílohe zápisu v českom jazyku.)

Pri definíciách nedošlo k zásadnejším zmenám, DK a SK doplnili definície agrolesníctva, SK doplnilo definíciu zelenej infraštruktúry a zadržiavania vody. Pri podmienenosti zatiaľ nie je jasné, ako bude zahrnutá sociálna dimenzia, o definícii aktívneho poľnohospodára sa tiež ešte diskutuje. Pri štandarde DPEP 1 (zachovanie trvalých trávnych porastov) sa viac-menej neočakávajú zásadnejšie zmeny oproti súčasnosti, pri DPEP 4 (ochranné pásy pozdĺž vodných tokov) bude v DK zachovaná šírka 2 m, v BE (Valónsku) 6 m, v IE 3 m a v AT 10 m. Pri novom štandarde DPEP 8 (neprodukčné prvky) majú členské štáty na výber z 3 možností. Čo sa týka prerozdeľovania priamych platieb, skôr než zastropovanie sú zavádzané alebo

rozširované redistributívne platby v prospech prvých hektárov farmy. Napr. v SK má byť zastropovanie priamych platieb čiastkou 20 mil. EUR, detaily zatiaľ nie sú známe. V DE sa od roku 2023 plánuje rozšírenie existujúcej redistributívnej platby v prospech prvých hektárov, v AT sa o redistributivite ďalej diskutuje, DK zvažuje nahradiť redistributivitu internou konvergenciou. V SK by redistributívna platba mala byť na prvých 100 ha, celková alokácia na 5-ročné obdobie bude činiť 204,9 mil. EUR. Interná konvergencia bola dokončená v DE, AT a SE. DK plánuje dosiahnuť plnú konvergenciu v roku 2023, GR v roku 2026. IE a BE pracujú na dosiahnutí 85 % internej konvergencie. Špecifická podpora malých poľnohospodárov nebude pravdepodobne uplatňovaná v SE a DK, v DE nie je istá, v AT sa zatiaľ neplánuje. Podpora mladých poľnohospodárov je navrhovaná medzi 2-3,5 % v rôznych krajinách, štáty zvažujú aj rôzny počet ekoschém. Najčastejšie ide o kompenzácie úsilia poľnohospodárov nad rámec podmienenosti v oblastiach biodiverzity, stálych pastvín, klímy, ekologického poľnohospodárstva alebo ochrany pôdy, atď. Najčastejšie plánujú štáty vyčleniť na ekoschémy 25 % obálky I. piliera, niektoré ešte menej. Podporu viazanú na produkciu plánuje zaviesť aj DE. SK plánuje VCS platbu na bielkovinové plodiny, kravy bez trhovej produkcie mlieka, ovce a kozy, vybrané kategórie dobytka, chmeľ, cukrovú repu, ovocie a zeleninu. AT zvažuje 27 odvetvových intervencií na ovocie a zeleninu, 8 na včelárstvo, 4 na víno; tieto intervencie s možnosťou rozšírenia na zemiaky a mlieko zvažuje aj SK. Intervencie v rámci programu rozvoja vidieka vo väčšine štátov ešte neboli plne definované. ES sa chystá z programu podporiť mladé ženy farmárky. AT plánuje na AEKO opatrenia vyčleniť 35-45 % II. piliera, celkovo plánuje 21 opatrení, SK 14 a IE 7. S presunom finančných prostriedkov medzi piliermi nepočítajú AT, SK ani BE (Valónsko).

Prezentácie niektorých členských štátov:

Slovensko (SK) *(Celá prezentácia je priložená v samostatnej prílohe zápisu v českom jazyku.)*

SK (SPPK) reprezentantka referovala o prebiehajúcich debatách, situácia sa neustále mení, definície a podmienky pri štandardoch DPEP tiež. Bližšie predstavila iba nový DPEP 5 (obrábanie pôdy): vo vysokoohrozených oblastiach sa nebudú pestovať plodiny s nízkou protieróznou schopnosťou, plodiny s vyššou protieróznou schopnosťou sa budú pestovať iba s použitím protieróznych agrotechnických opatrení. V menej ohrozených oblastiach sa budú pestovať plodiny s nízkou protieróznou schopnosťou iba s použitím protieróznych agrotechnických opatrení. Pri novom DPEP 7 (striedanie plodín) sa budú na ornej pôde (najmenej 10 ha) pestovať najmenej 4 plodiny, hlavná plodina nesmie pokrývať viac než 75 % tejto ornej pôdy; ďalej pestovať najmenej 8 plodín na ploche viac ako 100 ha, hlavná plodina v tomto prípade nesmie pokrývať viac ako 75 % ornej pôdy a obe hlavné plodiny dohromady nemôžu pokryť viac ako 95 % ornej pôdy. Ďalej predstavila niektoré zmeny súčasných definícií, napr. definíciu trvalých trávnych porastov, spôsobilých hektárov, mladého poľnohospodára a naďalej sa diskutuje o malom poľnohospodárovi. Na redistributívnu platbu bude vyčlenených 10 % prostriedkov I. piliera (priemerná veľkosť poľnohospodárskeho podniku v SK je 100 ha). Podpora má byť uplatňovaná od prvého ha, SPPK sa usiluje o zvýšenie spodného limitu na 6 ha. Bol vytvorený nový, kompromisný prístup k ekoschémam, vzťahujúci sa na celý podnik, t.j. budú nastavené podmienky spôsobilosti platby v závislosti od typu poľnohospodárskej oblasti a pokiaľ sú splnené, platba je poskytnutá na celú plochu farmy. Okrem toho je navrhnutá ekochéma pre dobré životné

podmienky dojníc. Hoci je princíp ekoschém nastavený tak, aby sa na nich mohla zúčastniť väčšina poľnohospodárov, poľnohospodári sa k nim stavajú skepticky, a to z dôvodu nízkej sadzby, ktorá nie je dostatočnou motiváciou.

Grécko (GR)

GR (GAIA) reprezentantka informovala o oneskorenom procese prípravy strategického plánu, v septembri ministerstvo zverejnilo dokument obsahujúci všeobecné smerovanie národnej stratégie, ale nie konkrétne detaily plánu. Aktuálne sa diskutuje o definícii aktívneho poľnohospodára, pri BISS platbách zostanú zachované 3 typy poľnohospodárskych oblastí (orná pôda, trvalý trávny porast a trvalé plodiny), ministerstvo už avizovalo aj cieľ na dosiahnutie plnej vnútornej konvergencie do roku 2026. Od roku 2023 bude uplatňovaná redistributívna doplnková platba na základe 3 typov agronomických oblastí, pričom distribúcia podpory sa bude riadiť rovnakým kľúčom, aký platí na BISS. Zatiaľ nie sú známe detaily v podobe počtu hektárov, ktoré definujú veľkosť podnikov. Na ekoschémy v roku 2023 odhadujú čiastku cca 449 mil. EUR, ministerstvo navrhuje ekoschémy horizontálne (platné pre celé územia) a regionálne. Tiež navrhujú aj ekoschémy pre ekologickú výrobu a precízne poľnohospodárstvo, ďalej doplnkovú podporu príjmov pre mladých a nových poľnohospodárov. Najväčším problémom je definícia kategórií poľnohospodárov. VCS platby pravdepodobne zostanú zachované, s menšími úpravami rozpočtu.

Fínsko (FI)

FI (MTK) reprezentant referoval o otvorenej diskusii a snahe ministerstva poľnohospodárstva o finalizáciu strategického plánu v nadchádzajúcich týždňoch. Všeobecnou snahou plánu je zlepšenie životného prostredia, dobré životné podmienky zvierat a dosiahnutie uhlíkovej neutrality štátu do roku 2035. Pri AEKO opatreniach v II. pilieri sa viac-menej očakáva pokračovanie súčasných opatrení, pri podmienenosti pravdepodobne nastanú zmeny pri trvalých trávnych porastoch, bude posilnená ochrana rašelinísk pri ustanovovaní nových polí. Prebiehajú diskusie o zimnom pokrytí polí a striedaní plodín. Pri ekoschémach je cieľom najmä to, aby boli dostatočne flexibilné a jednoduché, aby ich mohli plniť všetci poľnohospodári. Zvažujú sa ekoschémy: uhlíkové poľnohospodárstvo a biologicky rozmanité pastviny, zimný pokryv, biologicky rozmanité oblasti pre opeľovače, krajinu a zver.

FI pravdepodobne využije možnosť zníženia alokovaných prostriedkov na ekoschémy na cca 13 % (nie 25 %) I. piliera, o finálnom percente sa ešte nerozhodlo, prejednávajú sa možnosti od 10-15 % s tým, že štáty majú takúto možnosť v prípade, keď o príslušnú čiastku navýšia prostriedky na environmetálno-klimatické opatrenia a opatrenia pre dobré životné podmienky zvierat v II. pilieri. V rámci II. piliera bude podporované ekologické poľnohospodárstvo s cieľom dosiahnuť do roku 2027 20 % poľnohospodárskych plôch v ekologickom režime, dobré životné podmienky zvierat (7 %), celkovo na zelenú architektúru bude využitých 67 % EÚ zdrojov SPP. Na VCS platby bude využitých 19,6 %: najmä na chov dobytka, produkciu olejnín a dusík viažucich plodín.

Taliansko (IT)

IT (Confagricoltura) reprezentant referoval o verejne prístupnom návrhu strategického plánu SPP, na webstránke je uvedené množstvo informácií. Celkovo je navrhnutých 7 ekoschém: zníženie použitia antimikrobiálnych látok v živočíšnej výrobe, ekologické poľnohospodárstvo, zníženie použitia prostriedkov na ochranu rastlín, riešenie degradácie pôdy, udržateľné riadenie trvalých trávnych porastov a pastvín, zvyšovanie pôdnej kapacity absorbovať uhlík, ochrana biodiverzity a krajiny.

IT zástupca uviedol, že iné detaily nie sú známe, čo vyvoláva obavy poľnohospodárov.

Diskusia:

ES reprezentant doplnil informáciu, že v ES môže poľnohospodár využívať viacero ekoschém pre celú farmu, ale na jeden hektár nemôže požiadať o viac než jednu ekoschému. Takisto neplánujú prevod finančných prostriedkov medzi piliermi.

AT reprezentant tiež doplnil, že AT si kladie za cieľ znížiť alokáciu pre ekoschémy na 13 % (ako FI), zavedie VCS platbu na prežúvavce na alpských pastvinách s využitím 2 % obálky I. piliera (cca 13 mil. EUR).

LV reprezentant uviedol, že v LV sa plánuje celkovo 7 ekoschém, ale iba 40 % poľnohospodárov ich bude schopných plniť. Zaujímal sa, či aj iné krajiny majú podobný problém.

FI reprezentant odpovedal, že aj vo FI majú obavy z rovnakého problému – nie je isté, že navrhnuté ekoschémy budú poľnohospodárov motivovať, preto rátajú s tzv. skúšobným obdobím a sú navrhnuté 3 alternatívy, aby si poľnohospodári z nich mohli vybrať. Platby za ekoschémy budú vyplácané na základe spôsobilých hektárov, aby sa situácia maximálne zjednodušila.

DE reprezentant informoval o nedávno zverejnenom vnútroštátnom vykonávacom nariadení a ekoschémach, ktoré predkladá zoznam 7 ekoschém. Mechanizmus výpočtu bude komplexný systém, vykonávanie ekoschém bude ustanovené na národnej úrovni, AEKO opatrena v II. pilieri na regionálnej úrovni. V prvých rokoch vykonávania SPP sa bude zisťovať, o aké opatrenia majú poľnohospodári záujem, potom sa vykoná posúdenie a ďalšie rozhodnutie.

Predsedajúci na záver uviedol, že na ďalšie prejednanie vývoja príprav strategických plánov sa bude konať ďalšie rokovanie pracovnej skupiny.

Informoval aj o plánovanom seminári C-C k vykonávaniu a kontrole sociálnej podmienenosti v novej SPP za účasti DG AGRI a ENVI (9. alebo 10. 11. 2021).

Príprava rokovania skupiny CDG

Sekretariát informoval o zmene procedúry rokovaní skupín CDG, teraz skupinám predsedá iba Európska komisia (DG AGRI) a nové pravidlá budú platiť do konca budúceho roka. Potom budú prijaté nové pravidlá, ktoré zatiaľ nie sú známe. Komisia navrhuje zriadenie pracovných skupín v rámci CDG, ktoré by boli prístupné pre každého (s čím C-C nesúhlasí).

Sekretariát na záver referoval o štúdiách (JRC, USDA, univerzity v Kieli a Wageningene, Coceral) k stratégii F2F, ktorých hlavné závery predpokladajú zníženie produkcie o 5-15 %. Predpokladajú aj dopad na medzinárodný obchod EÚ. V JRC štúdii je aj závažné zistenie, že 50-60 % usporených emisií skleníkových plynov v EÚ môže uniknúť do tretích krajín, preto ich globálne zníženie bude veľmi limitované. Všetky štúdie sú teraz dostupné, sekretariát naďalej žiada Komisiu o vykonanie kumulatívneho posúdenia dopadov, pretože štúdie majú svoje obmedzenia. Predsedajúci uviedol, že je dôležité štúdie využiť počas rokovania CDG.